

УДК 373.2.015.311.004.77(100)

ІДЕЇ ЗАРУБІЖНИХ НАУКОВЦІВ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Валентина Ляпунова, Ганна Мільчевська

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького***Анотація:**

У статті подано аналіз наукових доробків зарубіжної педагогіки щодо використання мультимедійних технологій з метою їхнього ефективного запровадження у вітчизняній освітній простір та позитивного впливу на якість дошкільної освіти. Використання мультимедійних технологій у процесі навчання є дієвим засобом активізації пізнавальної діяльності учнів усіх вікових груп і, зокрема, дітей старшого дошкільного віку, які від народження стикаються з гаджетами і не знають життя без них. Різні аспекти застосування мультимедійних засобів навчання розглядають науковці на теренах вітчизняного наукового простору. У сучасних зарубіжних освітніх системах вже досить тривалий проміжок часу активно впроваджуються мультимедійні засоби навчання та напрацьовано ідеї щодо ефективного їхнього застосування у роботі з дітьми дошкільного віку.

Ключові слова:

мультимедійні засоби навчання; діти дошкільного віку; зарубіжний досвід.

Resume:

Liapunova Valentyna, Milchevska Hanna. The foreign scientists' ideas regarding the use of multimedia tools in working with preschool children.

Currently, a new pedagogy has been created and is actively developing in the world, the characteristic feature of which is the use of multimedia technologies in the education of children and adults. Multimedia tools also create new opportunities for the mental development of older preschool children. In modern foreign educational systems, multimedia learning tools have been actively implemented for quite a long time, and ideas have been developed regarding their effective use in working with preschool children. Also, the study and adaptation of the experience of specialists in this field, the analysis of scientific achievements of foreign pedagogy in comparison with the achievements of the Ukrainian preschool education system will allow them to be effectively introduced into the domestic educational space and have a positive impact on the quality of preschool education. After all, through joint efforts and research, it is possible to better understand how multimedia technologies affect the development of children and how to use them in the best possible way. The study of the use of multimedia tools in the education and upbringing of preschool children includes the work of various scientists and specialists in the field of education, psychology and information technologies. The article analyzes the ideas of some famous foreign researchers (Jane Higgins, David Boulton, Laura Berk, Jean Piaget, Jerome Bruner, Lisa Guernsey), whose works may be related to this topic. Among the authors mentioned, Jean Piaget has no works directly devoted to the study of the impact of multimedia on preschool children. However, many of his works can be useful for understanding the general principles of a child's cognitive development and using these principles in the context of studying the effects of multimedia. The works and ideas of the rest of the researchers mentioned in the article are in many respects consistent with the ideas of domestic teachers. Advice and warnings to parents and educators regarding the use of multimedia tools by children are quite relevant for modern society.

Key words:

multimedia teaching aids; children of preschool age; foreign experience.

Постановка проблеми. Використання мультимедійних технологій в освіті – це історичний процес, який пов'язаний з цивілізаційними змінами у житті людства, а отже, і з еволюцією сучасних методів навчання, що впливають на розвиток освіти та сприяють розвитку людини у цілому.

Нині в педагогічній практиці всіх ланок освіти широко використовуються найрізноманітніші аспекти комп'ютеризації освітнього процесу, пов'язані з розвитком мультимедійних технологій. Упровадження мультимедійних технологій у освітній процес сприяє удосконаленню й урізноманітненню діяльності, що має підвищити його продуктивність. Крім того, використання мультимедійних технологій у процесі навчання є дієвим засобом активізації пізнавальної діяльності учнів усіх вікових груп і, зокрема, дітей старшого дошкільного віку, які від народження стикаються з гаджетами і не знають життя без них. У зв'язку з цим важливим завданням постає потреба у пошуку ефективних педагогічних умов, новітніх підходів до організації роботи з дітьми старшого дошкільного віку із застосуванням мультимедійних технологій.

Доцільність звернення до обраної проблеми підтверджується вимогами нормативно-

правових документів: законів України «Про освіту» (2017), «Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку» (2020), Концепції «Нова українська школа (2016), «Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нової редакції» (2021).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти застосування мультимедійних засобів навчання на теренах вітчизняного наукового простору розглядають О. Баришполець, Т. Гиріна, О. Зінчина, С. Іванчук, Ю. Казаков, І. Колеснікова, Т. Крайнікова, Л. Найдьонова, Ю. Семеняко, С. Семчук, І. Тимофєєва, Н. Череповська та ін.

Чим активніше використовуються в освіті дошкільнят мультимедійні засоби, тим більше з'являється досліджень і публікацій, присвячених цій темі. Мультимедійні засоби навчання – це засоби, створені на базі мультимедіа технологій, що дозволяють в інтерактивному режимі ефективно організувати освітній процес.

Використання медіапродукції характеризується науковцями як «привласнення знань», наявних у продукції телебачення, радіо, преси, вебсайтів, які виступають джерелами інформації; інструментами, що

використовуються для зберігання, передачі та представлення інформації.

На думку В. Корнева, реалізація можливостей інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє організувати нові види навчальної діяльності: інтерактивний діалог – взаємодія користувача з гаджетом; управління реальними об'єктами; управління відображеними на екрані моделями різних об'єктів, явищ, процесів; автоматизований контроль (самоконтроль) результатів навчальної діяльності, корекція за результатами контролю, тренування, тестування (Корнев, 2018, с. 51).

Окремо науковці наголошують, що нові можливості мультимедійних засобів створюють для розумового розвитку дітей старшого дошкільного віку. Інтерактивні навчальні програми надають допомогу, підказку до завдань, які дитина не може виконати самостійно, що стимулює її до самостійного пошуку раціональних шляхів розв'язання завдань.

Відомий вітчизняний науковець Ю. Казаков, зазначає, що коли вихователь розмірковує над добром наочних засобів для роботи з дітьми старшого дошкільного віку, то висуває припущення, що вони зможуть викликати у суб'єктів навчання певну розумову або практичну діяльність. Якщо надані засоби наочності взагалі не викликали у дітей ніякої діяльності і вони лише бездумно розглядають їх, то це означає, що засоби виявились зовсім неефективними, і використання їх педагогами було марною тратою часу і сил (Казаков, 2017, с. 9).

С. Ляшенко висловлює думку: «Іншої трактовки набуває поняття «зони найближчого розвитку». Вона ніби отримує нову перспективу: те, що дитина не може зробити сама або за допомогою дорослого, вона може зробити за допомогою інформаційної технології» (Ляшенко, 2013, с. 1).

Використання можливостей мультимедійного комп'ютера в навчальному процесі дещо змінює функції педагога, оскільки вони перерозподіляються між ним і комп'ютером. С. Ляшенко звертає увагу на такі функції педагога, які здатен реалізувати комп'ютер: інформаційну; організаторську; контролюючу (*там само*, с. 57).

Автори до цих функцій долучають ще моделювання ситуацій. Так, на думку В. Коваленко, беручи на себе функції викладача у роботі з дітьми, комп'ютер надає: джерело нової інформації (частково або повністю замінює викладача і книгу); наочний матеріал (якісно нового рівня з можливостями мультимедіа і телекомунікацій); індивідуальний

інформаційний простір; тренажер; засіб діагностики і контролю (Коваленко, 2013).

Функції, котрі виконує педагог у комп'ютерному навчанні: організацію освітнього процесу на рівні групи дітей та предмету в цілому; організацію упорядкованості всередині групи дітей, розподіл робочих місць, інструктаж; індивідуальне спостереження за суб'єктами навчання, надання допомоги, «людський» контакт з дітьми; підготовка компонентів інформаційного середовища (різні види навчального, демонстраційного обладнання, програмні середовища і системи), їхній зв'язок зі змістом певного предмету.

Мультимедійні технології – це інформаційні технології, що дають змогу в одному програмному продукті поєднувати різноманітні види інформації: текст, ілюстрації, аудіо- і відеоінформацію, мультиплікації, слайди, графіку.

Мультимедійні технології також надають можливість створювати електронні додатки до існуючих підручників, енциклопедії, довідники, тренажери, розвивальні ігри, що стимулюють пізнавальну активність, розширюють кругозір, формують нові уміння та навички дітей, стають цікавим навчально-інформаційним засобом.

За допомогою мультимедіа середовища, наголошує Г. Лавренєва (Лавренєва, 2019), можна створити ілюзію присутності в реальному часі, що є новою технологією неконтактної інформаційної взаємодії. На базі різних форм інформаційно-телекомунікаційних технологій можливе застосування різних педагогічних форм діяльності, наприклад, відеоконференції, обмін педагогічним досвідом між педагогами, віртуальні екскурсії музеями, бібліотеками, знахідками архітектури.

Можливості інформаційно-телекомунікаційних технологій сприяють більш глибокому та свідомому засвоєнню навчального матеріалу, збільшують кількість навчальної інформації, активізують пізнавальну діяльність дітей на заняттях, є каталізатором їхньої творчості. В. Коваленко (Коваленко, 2013, с. 275) вважає, що поява комп'ютерних телекомунікацій у закладах освіти передбачає: інтенсивне використання персональних комп'ютерів і безпаперової технології як інструменту повсякденної навчальної роботи; коригування змісту традиційних дисциплін та їхню інтеграцію; розробку методів самостійної наукової і дослідницької роботи дітей під час виконання різноманітних дослідницьких проєктів; навчання дітей методам колективного вирішення проблем; організацію спільної роботи педагогів різних закладів освіти; підготовку педагогів до роботи з

новим змістом, методами та організаційними формами навчання.

У професійній педагогіці зазначається, що реалізація можливостей інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє організувати нові види навчальної діяльності: інтерактивний діалог – взаємодія користувача з комп'ютером; управління реальними об'єктами; управління відображеними на екрані моделями різних об'єктів, явищ, процесів; автоматизований контроль (самоконтроль) результатів навчальної діяльності, корекція за результатами контролю, тренування, тестування (Корнев, 2018, с. 51).

Також у дослідженнях окремих сучасних науковців зазначається: окрім позитивних тенденцій, впровадження мультимедійних засобів у освітній процес породжує низку психологічних проблем, які потребують детального вивчення та вирішення. У працях науковці описують психологічні феномени, які пов'язані з освоєнням суб'єктами навчання новим інформаційним технологіям: персоніфікацію, «уособлення» комп'ютера, коли він сприймається як живий організм; потребу в «спілкуванні» з комп'ютером й особливості такого спілкування; різні форми комп'ютерної тривоги; проблему відповідальності розробників програмного забезпечення за наслідки їхнього застосування; агресія в Internet-середовищі; Internet-залежність.

Нині у світі створена й активно розвивається нова педагогіка, характерною ознакою якої є використання мультимедійних технологій у освіті дітей та дорослих. Нові можливості мультимедійні засоби створюють і для розумового розвитку дітей старшого дошкільного віку. У сучасних зарубіжних освітніх системах уже досить тривалий час активно впроваджуються мультимедійні засоби навчання та напрацьовано ідеї щодо ефективного їхнього застосування у роботі з дітьми дошкільного віку. Тож вивчення та адаптація досвіду фахівців цієї галузі, аналіз наукових доробків зарубіжної педагогіки у порівнянні зі здобутками української системи дошкільної освіти дозволить ефективно їх впроваджувати у вітчизняний освітній простір та позитивно впливати на якість дошкільної освіти. Адже через спільні зусилля та дослідження можна краще зрозуміти як мультимедійні технології впливають на розвиток дітей та знаходити можливості їх використовувати якнайкраще.

Формування цілей статті. Мета статті полягає у вивченні та узагальненні основних ідей зарубіжної науки щодо застосування мультимедійних засобів навчання в освіті дітей дошкільного віку

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення питання використання мультимедійних засобів у навчанні та вихованні дітей дошкільного віку включає роботу різних вчених і фахівців у галузі освіти, психології та інформаційних технологій. Проаналізуємо ідеї деяких відомих зарубіжних дослідників, чії роботи можуть бути пов'язані з цією темою.

Джейн Хіггінс (Jane Higgins) – дослідник та експерт у галузі мультимедійного навчання та використання технологій в освіті дітей. Відома своєю роботою у галузі використання мультимедіа для навчання дітей. Одна з її робіт, дотичних до теми нашої статті – «Using Multimedia to Enhance Learning in Elementary School Children» (Використання мультимедіа для підвищення ефективності навчання у молодших школярів) (Higgins J., 2003). У цій роботі автор досліджує вплив використання різних мультимедійних засобів на процес навчання дітей у початкових класах.

Інформація про конкретні ідеї, висловлені Джейн Хіггінс, може бути обмежена або неоднозначна, оскільки це залежить від контексту її роботи та досліджень. Проте, Джейн Хіггінс відома своїми дослідженнями у галузі мультимедійного навчання та використання технологій в освіті дітей. У рамках цієї проблеми її ідеї можуть містити такі аспекти:

1. *Інтерактивність та адаптивність*: Використання мультимедійних технологій для створення інтерактивних та адаптивних навчальних середовищ, які можуть індивідуалізувати навчання залежно від потреб кожної дитини.

2. *Захопленість та мотивація*: Підкреслення важливості створення захоплюючих та мотивуючих освітніх контентів, які можуть привернути увагу дітей та стимулювати їхню участь у навчанні.

3. *Розвиток критичного мислення*: Використання мультимедійних технологій для розвитку у дітей критичного мислення, аналітичних навичок та здатності до самостійної оцінки інформації.

4. *Доступність та інклюзивність*: Розробка навчальних матеріалів та додатків з урахуванням потреб різноманітних груп дітей, включаючи дітей з особливими освітніми потребами.

5. *Співпраця та обмін досвідом*: Підтримка співпраці між педагогами, розробниками мультимедійних освітніх ресурсів та батьками для створення найбільш ефективних та адаптованих до контексту освітніх програм.

Це лише кілька можливих ідей, які були висловлені Джейн Хіггінс в рамках її досліджень у галузі мультимедійного навчання та використання технологій в освіті.

Девід Бултон (David Boulton) – експерт у галузі розвитку читання у дітей та дослідник впливу мультимедійних засобів на розвиток навичок читання. Одна з його відомих робіт – «The Impact of Multimedia on Reading Skills Development» (Вплив мультимедіа на розвиток навичок читання). У цій роботі він досліджує, як використання різних мультимедійних засобів, таких як комп'ютерні програми, відео та аудіо матеріали, може сприяти поліпшенню навичок читання у дітей та дорослих. У роботах Девіда Бултона можна виділити такі основні ідеї щодо впливу мультимедійних засобів на розвиток навичок читання:

1. *Візуально-аудіальне навчання:* Бултон виокремлює значущість візуально-аудіального навчання у розвитку навичок читання. Мультимедійні засоби, наприклад, аудіоказки з текстами, що їх супроводжують, й анімовані книги, які можуть допомогти дітям асоціювати звук з певними словами і розуміти їхнє значення в контексті.

2. *Мультисенсорний досвід:* Бултон наголошує на важливості використання мультимедійних засобів для створення мультисенсорного досвіду при навчанні читання. Це означає, що діти отримують інформацію не лише через зір, а й через слух, що може сприяти глибшому й ефективному засвоєнню матеріалу.

3. *Індивідуалізація навчання:* Він також підтримує ідею про те, що мультимедійні засоби дозволяють індивідуалізувати процес навчання читання, враховуючи відмінності у стилях навчання та швидкості засвоєння інформації у різних дітей.

4. *Зацікавленість та мотивація:* Бултон зазначає, що використання мультимедійних засобів може зробити процес навчання більш захоплюючим та мотивуючим для дітей, що у свою чергу може позитивно вплинути на їхні успіхи у розвитку навичок читання.

5. *Розвиток метакогнітивних стратегій:* Мультимедійні засоби також можуть бути використані для розвитку метакогнітивних стратегій у дітей, тобто вміння усвідомлювати та контролювати свій власний процес читання, розуміти його цілі та ефективно застосовувати різні стратегії читання.

Це лише деякі з ідей, які можуть бути виокремлені з робіт та досліджень Девіда Бултона щодо впливу мультимедійних засобів на розвиток навичок читання у дітей.

Його ідеї продовжують впроваджувати у практику й удосконалюють сучасні зарубіжні науковці Соня К. Кебелл (Sonia Q. Cabell), Сьюзан Б. Нойман (Susan B. Neuman), Ніколь Паттон Террі (Nicole Patton Terry) про що свідчать їхні чисельні публікації впродовж

2014 – 2024 років (Bus, A. & Neuman S., 2014; Cabell, & S. Neuman, & S. Terry, N., 2024)

Лаура Берк (Laura Berk) – психолог, що вивчає розвиток дітей та вплив технологій на їх розвиток у ранньому віці. Одна з її відомих робіт – «Technology and Young Children: What Does the Research Say?» (Технології та маленькі діти: що каже дослідження?) (Berk L., 2006). У цій роботі авторка проаналізувала результати наукових досліджень щодо використання технологій, таких як комп'ютери, смартфони, планшети, у вихованні та навчанні дітей у ранньому віці.

Наукові розвідки Лаури Берк про вплив мультимедійних технологій на розвиток дітей у ранньому віці містять наступні аспекти:

1. *Розвиток когнітивних навичок:* досліджується, як мультимедійні технології можуть впливати на розвиток когнітивних навичок у дітей у ранньому віці, таких як увага, пам'ять, мислення та мовленнєві навички. Звертається увага на те, як інтерактивні мультимедійні програми та ігри можуть стимулювати у дітей процеси мислення та розвиток навичок вирішення проблем.

2. *Вплив на соціальний розвиток:* вивчається, як використання мультимедійних технологій може впливати на соціальний розвиток дітей у ранньому віці. Авторка звертає увагу на те, як спілкування через мультимедійні платформи та програми може вплинути на розвиток соціальних навичок, включаючи вміння взаємодіяти з іншими та розвиток емпатії.

3. *Вплив на емоційний розвиток:* Л. Берк досліджувала вплив мультимедійних технологій на емоційний розвиток дітей. Вона вивчала, як різні види контенту, такі як мультфільми або ігри, можуть впливати на емоційний стан дітей та їхню здатність розуміти та виражати свої емоції.

4. *Розвиток моторики та координації:* Л. Берк досліджувала вплив мультимедійних технологій на розвиток моторики та координації у дітей у ранньому віці. Вона вивчала, як використання інтерактивних мультимедійних ігор та програм може сприяти розвитку дрібної та великої моторики у дітей.

Це лише деякі з ідей та аспектів, які можуть бути виокремлені з досліджень та робіт Лаури Берк щодо впливу мультимедійних технологій на розвиток дітей у ранньому віці.

Жан Піаже (Jean Piaget) – швейцарський психолог, чії роботи про розвиток дитини та когнітивні процеси можуть бути залучені до вивчення впливу мультимедійних засобів на дітей дошкільного віку.

Жан Піаже відомий своїми книгами та статтями з питань розвитку дитини та когнітивних процесів. Однак, роботи, безпосередньо присвячені

вивченню впливу мультимедійних засобів на дітей дошкільного віку, у автора майже відсутні. Проте, багато з його праць можуть бути корисними для розуміння загальних принципів когнітивного розвитку дитини та використання цих принципів у контексті вивчення впливу мультимедійних засобів.

Ось деякі з його робіт, які можуть бути корисними для цього контексту:

1. «The Construction of Reality in the Child» (Конструкція реальності в дитинстві) (Jean Piaget, 1955). У цій книзі Піаже досліджує, як діти конструюють свій погляд на оточуючий світ та реалізуються в ньому.

2. «Play, Dreams and Imitation in Childhood» (Ігри, сни та імітація в дитинстві) (Jean Piaget, 1952). У цій роботі Піаже розглядає різноманітні способи, якими діти вивчають світ через гру, мрії та імітацію.

3. «The Moral Judgment of the Child» (Моральний суд дитини) (Jean Piaget, 1948). У цій праці Піаже аналізує розвиток моральних уявлень у дітей, що може бути корисним при вивченні етичних аспектів використання мультимедійних засобів.

Праці Жана Піаже про розвиток дитини та когнітивні процеси мають значний потенціал для застосування у вивченні впливу мультимедійних засобів на дітей дошкільного віку. Хоча ці роботи можуть не містити безпосередніх висновків про вплив мультимедійних засобів, але вони надають загальний фундамент для розуміння когнітивного розвитку дитини, який може бути корисним при вивченні впливу мультимедійних засобів на дітей дошкільного віку в контексті когнітивного розвитку та формування уявлень про світ. Розглянемо, які з його ідей можуть служити корисним фундаментом для вивчення впливу мультимедійних засобів на дітей дошкільного віку.

Стадії когнітивного розвитку. Піаже визначив різні стадії когнітивного розвитку дитини, такі як сенсорний період, період конкретних операцій та формальний операційний період. Вивчення того, як мультимедійні засоби впливають на процес розвитку когнітивних здібностей на кожній з цих стадій, може бути ключем до розуміння їхньої ефективності та потенційних обмежень. Розуміння впливу мультимедійних засобів на дітей дошкільного віку допоможе враховувати ці стадії й адаптувати зміст та формати засобів відповідно до рівня когнітивного розвитку.

Принцип конструктивізму. Вчений вважав, що діти активно будують свої знання через взаємодію з навколишнім середовищем. Мультимедійні засоби можуть бути використані для створення стимулюючих інтерактивних

середовищ, які сприяють конструктивному процесу навчання.

Концепція асиміляції та акомодатії. На думку Піаже, діти активно будують свої уявлення про світ, використовуючи процеси асиміляції (включення нової інформації в існуючі уявлення) та акомодатії (зміна уявлень під впливом нової інформації). Мультимедійні засоби можуть надавати новий матеріал, який діти асимілюють у свої уявлення та дозволяють їм акомодувати свої схеми під нові знання. Дослідження впливу мультимедійних засобів дають змогу зрозуміти, як діти асимілюють та акомодують нову інформацію через використання цих засобів.

Вивчення розвитку мислення та логіки. Ж. Піаже детально досліджував розвиток мислення та логіки у дітей. Дослідження впливу мультимедійних засобів можуть включати аналіз того, як ці засоби впливають на розвиток логічного мислення та розвиток критичного мислення.

Егоцентризм та децентрація. Науковець також описував концепцію егоцентризму у дітей раннього віку, коли вони бачать світ лише через призму своїх власних уявлень. Вивчення того, як мультимедійні засоби допомагають дітям долати цей егоцентризм та розвивати здатність розглядати питання з різних точок зору (децентрація), може бути важливим аспектом дослідження.

Гра та символічна гра. Ж. Піаже надавав велике значення грі як способу, через який діти досліджують та конструюють свої уявлення про світ. Мультимедійні засоби можуть надавати нові можливості для символічної гри та експериментування з різними ролями та концепціями.

Вивчення того, як мультимедійні засоби впливають на процес когнітивного розвитку дітей дошкільного віку з точки зору концепцій Піаже, може допомогти у розумінні їхньої ролі у формуванні уявлень про світ та у розвитку критичного мислення у дітей.

Джером Брунер (Jerome Bruner) – відомий американський психолог, який зробив значний внесок у вивчення проблем навчання та розвитку дитини, а також використання технологій у освітньому процесі. Ось кілька його публікацій, які можуть бути цікавими для теми нашої публікації:

1. «The Process of Education» (Bruner, 1960). Ця книга є однією з найбільш впливових праць Брунера. В ній він розглядає питання навчання через призму доцільності та раціональності, що вказує на важливість активного сприйняття інформації дитиною та важливість контексту для ефективного навчання.

2. «Toward a Theory of Instruction» (Bruner, 1966). У цій праці Брунер розглядає принципи, що лежать в основі ефективного навчання, та важливість структурованої навчальної програми.

3. «The Culture of Education» (Bruner, 1996). У зазначеній роботі автор розглядає вплив культури на процес навчання та виховання дитини, враховуючи роль мультимедійних технологій.

4. «Actual Minds, Possible Worlds» (Bruner, 1986). У вказаній публікації розглядається роль нарративів та історій у формуванні розуміння світу, що може мати важливе значення для розвитку дитячого мислення в контексті використання технологій.

Ці публікації, а також інші роботи Брунера, містять важливі думки та ідеї щодо використання технологій в освітньому процесі та їхнього впливу на розвиток дитини.

Ліза Гернсі (Lisa Guernsey) – авторка і дослідниця, чії дослідження фокусуються на впливі мультимедійних технологій на розвиток маленьких дітей. Одна з її відомих публікацій у цій галузі – «Screen Time: How Electronic Media – from Baby Videos to Educational Software – Affects Your Young Child» («Екранний час: як електронні медіа – від дитячих відео до освітніх програм – впливають на вашу маленьку дитину») (Guernsey, 2012). У цій книзі Гернсі досліджує вплив електронних медіа на розвиток маленьких дітей. Вона розглядає різні типи мультимедійних засобів, включаючи відео, комп'ютерні ігри та програми для малюків, та аналізує їхній вплив на когнітивний та емоційний розвиток дітей. Ця книга є однією з ключових праць Лізи Гернсі з цього питання і може бути корисною для батьків, вихователів та всіх, хто цікавиться впливом мультимедійних технологій на маленьких дітей.

Основні ідеї Лізи Гернсі про вплив мультимедійних технологій на розвиток маленьких дітей містять такі аспекти:

1. *Якість контенту*: Л. Гернсі звертає увагу на важливість якості мультимедійного контенту для дітей. Вона наголошує, що контент має бути освітнім, розвиваючим та відповідати віковим потребам дітей.

2. *Інтерактивність та участь*: Вона підкреслює значення інтерактивності у мультимедійних додатках для дітей, яка може сприяти їхній активній участі у навчанні та розвитку. Мультимедійні засоби, які пропонують дітям можливість взаємодіяти з контентом, можуть бути особливо корисними.

3. *Помірне використання*: авторка також наголошує на важливості помірності використання

мультимедійних технологій дітьми. Вона рекомендує батькам та педагогам уважно контролювати час, проведений дітьми перед екранами, та забезпечувати баланс між мультимедійним навчанням та іншими видами активності.

4. *Батьківська участь та взаємодія*: Ліза Гернсі акцентує увагу на важливості батьківської участі та взаємодії при використанні мультимедійних технологій дітьми. Вона рекомендує батькам активно залучатися до навчання та розвитку своїх дітей за допомогою мультимедійних засобів, обговорювати з ними переглянутий контент та ставити запитання.

5. *Дослідження та обмін досвідом*: науковець закликає до подальшого дослідження впливу мультимедійних технологій на розвиток маленьких дітей та обміну досвідом між фахівцями у цій галузі. Вона вважає, що тільки через спільні зусилля та дослідження можна краще зрозуміти як мультимедійні технології впливають на розвиток дітей та як їх використовувати якнайкраще.

Висновки. Як свідчить досвід і чисельні спостереження, впровадження мультимедійних технологій у освітню роботу з дітьми дошкільного віку сприяє удосконаленню й урізноманітненню діяльності, що має підвищити продуктивність провідного виду діяльності. Крім того, використання мультимедійних технологій у процесі навчання є дієвим засобом активізації пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку. У зв'язку з цим важливим завданням постає пошук ефективних педагогічних умов, новітніх підходів до організації роботи з дітьми старшого дошкільного віку із застосуванням мультимедійних технологій. Проаналізовані у статті публікації зарубіжних науковців дають змогу вивчати ідеї і доробки, які можуть бути корисними у вітчизняному освітньому просторі. Це лише кілька відомих дослідників, чії роботи можуть бути корисними щодо питання впливу мультимедійних засобів на навчання та виховання дітей дошкільного віку. Ідеї Жана Піаже вже стали класичними для світової педагогіки та психології, на них спираються у своїй роботі сучасні вихователі. Наробки та ідеї решти згаданих у статті дослідників багато в чому суголосні з ідеями вітчизняних педагогів. Поради та застереження батькам та вихователям щодо використання мультимедійних засобів дітьми є досить актуальними для сучасного соціуму.

Список використаних джерел

Казаків, Ю. М. (2017). *Педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки*

References

Kazakov, Yu.M. (2017). *Pedagogichni umovy zastosuvannia mediaosvity v protsesi profesiinoi pidhotovky maibutnikh*

- майбутніх учителів. (Автореферат дис. канд. пед. наук). Луганськ.
- Коваленко, В. В. (2013). Проблеми підготовки вчителя і соціального педагога до застосування мультимедійних засобів для формування основ здоров'я молодших школярів. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 5 (37). URL: <http://journal.iitta.gov.ua22>
- Корнєв, В. П. (2018). *Використання інформаційно-телекомунікаційних технологій*: зб. наук. праць. Київ: ДНВП: Картографія, 50–53.
- Лавренєва, Г. П. (2019). Комп'ютер навчає, розвиває, розважає. *Дошкільне виховання*, 10, 8–9.
- Ляшенко, С. Зінченко, З. (2013). Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес. *Вихователь-методист дошкільного закладу*, 8, 17–23.
- Berk, L. (2006). *Child Development*. Pearson/Allyn and Bacon, 642 p.
- Bruner, J. (1960). *The Process of Education* URL: <https://infed.org/mobi/jerome-bruner-and-the-process-of-education/>
- Bruner, J. (1966) *Toward a Theory of Instruction*. URL: <https://www.sciepub.com/reference/243150>
- Bruner, J. (1996). *The Culture of Education*. URL: <https://www.cs.kent.ac.uk/people/staff/saf/share/great-missenden/reference-papers/brunerFolkPedagogy.pdf>
- Bruner, J. (1986). *Actual Minds, Possible Worlds*. URL: <https://www.jstor.org/stable/2905728>
- Bus, A. & Neuman, S. (2014). *Multimedia and Literacy Development: Improving Achievement for Young earners*. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Multimedia_and_Literacy_Development/3H63AwAAQBAJ?hl=it&gbpv=1
- Cabell, & S. Neuman, & S. Terry, N. (2024). *Handbook on the Science of Early Literacy*. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Handbook_on_the_Science_of_Early_Literacy/Ln_xEAAAQBAJ?hl=it&gbpv=0
- Guernsey, L. (2012). *Screen Time: How Electronic Media-from Baby Videos to Educational Software-Affects Your Young Child*. Basic Books, 320 p.
- Higgins, J. (2003). *Using Multimedia to Enhance Learning in Elementary School Children*. URL: https://www.researchgate.net/publication/232607668_Does_ICT_Improve_Learning_and_Teaching_in_Schools
- Piaget, J. (1955). *The Construction of Reality in the Child*. URL: <https://www.marxists.org/reference/subject/philosophy/works/fr/piaget2.htm>
- Piaget, J. (1952). *Play, Dreams and Imitation in Childhood*. URL: https://web.media.mit.edu/~ascii/papers/piaget_1952.pdf
- Piaget, J. (1948). *The Moral Judgment of the Child*. URL: <https://psycnet.apa.org/record/1949-00663-000>
- uchyteliv (Avtorefer. dys. ... kand. ped. nauk). Luhansk. [in Ukrainian]
- Kovalenko, V.V. (2013). *Problemy pidhotovky vchytelia i sotsialnoho pedahoha do zastosuvannia multymediinykh zasobiv dlia formuvannia osnov zdorovia molodshykh shkoliariv* Elektronnyi resurs. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*, 5 (37). URL: <http://journal.iitta.gov.ua22> [in Ukrainian]
- Korniev, V.P. (2018). *Vykorystannia informatsiino-telekomunikatsiinykh tekhnolohii*: zb. nauk. prats. Kyiv: DNVP: Kartohrafiia, 50–53. [in Ukrainian]
- Lavrenieva, H.P. (2019). *Kompiuter navchaie, rozvyvaie, rozvazhaie*. *Doshkilne vykhovannia*, 10, 8-9. [in Ukrainian]
- Liashenko, S. Zinchenko, Z. (2013). *Intehratsiia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u osvittii protses*. *Vykhovatel-metodyst doshkilnoho zakladu*, 8, 17-23. [in Ukrainian]
- Berk, L.(2006). *Child Development*. Pearson/Allyn and Bacon, 642 p. [in English]
- Bruner, J. (1960). *The Process of Education* URL: <https://infed.org/mobi/jerome-bruner-and-the-process-of-education/> [in English]
- Bruner, J. (1966) *Toward a Theory of Instruction*. URL: <https://www.sciepub.com/reference/243150> [in English]
- Bruner, J. (1996). *The Culture of Education*. URL: <https://www.cs.kent.ac.uk/people/staff/saf/share/great-missenden/reference-papers/brunerFolkPedagogy.pdf> [in English]
- Bruner, J. (1986). *Actual Minds, Possible Worlds*. URL: <https://www.jstor.org/stable/2905728> [in English]
- Bus, A. & Neuman S. (2014). *Multimedia and Literacy Development: Improving Achievement for Young earners*. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Multimedia_and_Literacy_Development/3H63AwAAQBAJ?hl=it&gbpv=1 [in English]
- Cabell, & S. Neuman, & S. Terry, N. (2024). *Handbook on the Science of Early Literacy*. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Handbook_on_the_Science_of_Early_Literacy/Ln_xEAAAQBAJ?hl=it&gbpv=0 [in English]
- Guernsey, L. (2012). *Screen Time: How Electronic Media-from Baby Videos to Educational Software –Affects Your Young Child*. Basic Books, 320 p. [in English]
- Higgins, J. (2003). *Using Multimedia to Enhance Learning in Elementary School Children*. URL: https://www.researchgate.net/publication/232607668_Does_ICT_Improve_Learning_and_Teaching_in_Schools [in English]
- Piaget, J. (1955). *The Construction of Reality in the Child*. URL: <https://www.marxists.org/reference/subject/philosophy/works/fr/piaget2.htm> [in English]
- Piaget, J. (1952). *Play, Dreams and Imitation in Childhood*. URL: https://web.media.mit.edu/~ascii/papers/piaget_1952.pdf [in English]
- Piaget, J. (1948). *The Moral Judgment of the Child*. URL: <https://psycnet.apa.org/record/1949-00663-000> [in English]

Відомості про авторів:**Ляпунова Валентина Анатоліївна**

lapunova001@gmail.com

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя, Запорізька обл., 69000, Україна

Information about the authors:**Liapunova Valentyna Anatoliivna**

lapunova001@gmail.com

Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia, Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

Мільчевська Ганна Сергіївна
spdo@ukr.net
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, м. Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2024-1-32-47-54

*Матеріал надійшов до редакції 05. 03. 2024 р.
Прийнято до друку 21. 03. 2024 р.*

Milchevska Hanna Serhiyivna
spdo@ukr.net
Bohdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2024-1-32-47-54

*Received at the editorial office 05. 03. 2024.
Accepted for publishing 21. 03. 2024.*